

PEHLİVANKÖY GERİ GÖNDERME MERKEZİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/06

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 23.02.2023 tarihli ve 2023/204 sayılı kararıyla oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. MERKEZE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER.....	3
2.2. MERKEZ PERSONELİ	3
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER	4
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
3.1. MERKEZE KABUL, YERLEŞTİRME VE TAHLİYE	4
3.2. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	6
3.3. YÖNETİM VE UYGULAMALAR.....	8
3.4. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ, DİSİPLİN VE ŞİKÂYET MEKANİZMALARI	9
3.5. SAĞLIK VE PSİKO-SOSYAL HİZMETLER.....	10
3.6. BESLENME	12
3.7. SOSYAL FAALİYETLER, GÜNLÜK YAŞAM VE DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM 13	
3.8. GÜVENLİK.....	14
4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	15
4.1. DEĞERLENDİRME	15
4.2. TAVSİYELER.....	15
4.2.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	15
4.2.2. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler	17
4.2.3. Kırklareli İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	17

KISALTMALAR

- BM** : Birleşmiş Milletler
- COVID-19** : Yeni Koronavirüs Hastalığı
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
- YTS** : Yabancı Terörist Savaşçı

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında bulunmaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. Geri gönderme merkezleri, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birisi olup temel dayanağını 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda bulmaktadır. Kanunun “geri gönderme merkezleri” başlıklı 58'inci maddesinde; *“1) İdari gözetime alınan yabancıların geri gönderme merkezlerinde tutulacağı, 2) Geri gönderme merkezlerinin İçişleri Bakanlığı tarafından işletileceği, Bakanlığın kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletirebileceği, 3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği,”* hükümleri yer almaktadır.
5. 22.04.2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi,

İşletirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'in 3/1-ç bendine göre geri gönderme merkezi; “*idari gözetim altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işletirilen merkezleri*” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda idari gözetime alınan yabancıların tutulduğu geri gönderme merkezlerine ziyaret gerçekleştirmek de TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
7. Anılan görevin icrası kapsamında 09.08.2022 tarihinde Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezine¹ **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ..., ..., ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Kırklareli Valiliği tarafından görevlendirilen bir doktor ve bir psikolog yer almıştır.
8. Ziyaret, ilk olarak Merkez İdaresi ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, Ziyaret Heyeti tarafından ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; Merkez İdaresinden ise Merkezin işleyişi ile mevcut durumu, personel, Merkezde barındırılan yabancılar hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından sağlık servisi, spor salonu, avukat görüşme odaları, kütüphane, derslik, oyun alanı gibi ortak alanlar yerinde incelenmiş; Ziyaret Heyetinin bizatihi belirlediği odalar ziyaret edilerek yabancılar ile Merkez personeli bulunmaksızın özel görüşmeler yapılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen yabancılar; TİHEK ve ulusal önleme mekanizması görevi hakkında genel bilgiler verilmiş; ziyaretin amacı, kapsamı ve kişisel verilerin gizliliği korunarak ziyaret neticesinde bir rapor hazırlanacağı anlatılmıştır. Ziyaret, Merkez İdaresi ile yapılan son görüşme ile sonlandırılmış ve bu görüşmede ziyarete ilişkin edinilen ilk gözlem ve tespitler İdareye iletilmiştir.
9. Bu rapor, 18.01.2022 tarih ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 05.08.2022 tarihli ve 12414 sayılı oluruna istinaden 09.08.2022 tarihinde, Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezine gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

¹ Bundan sonra kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. MERKEZE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

10. Kırklareli ilinin Pehlivanköy ilçesi sınırları içerisinde yer alan ve yapım çalışmalarına 03.02.2012 tarihinde başlanılan Merkez 01.04.2016 tarihinde faaliyete geçmiştir.
11. Merkez, Avrupa Birliği tarafından sağlanan fonlarla, başlangıçta Kabul ve Barınma Merkezi olarak inşa edilmiş ancak daha sonraki süreçte Geri Gönderme Merkezine dönüştürülmüştür.
12. Merkez 4.933 metrekaresel kapalı alan üzerine kurulu olup 750 kişilik kapasiteye sahiptir. Merkezin artırılmış kapasitesi ise 850'dir.
13. Merkezin dış güvenliği jandarma tarafından, iç güvenliği ise Merkezin güvenlik personeli tarafından sağlanmaktadır.
14. Merkezde; yemek ve kantin hizmeti, tadilatlar, bakım ve onarım işleri hizmet alım yöntemiyle gerçekleştirilmektedir.

2.2. MERKEZ PERSONELİ

15. Merkezde 111 personel görev yapmaktadır. Merkez personeline ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1: Merkezde fiilen hizmet veren personel sayısı

	UNVAN	SAYI
1.	Müdür	1
2.	İl Göç Uzmanı	8
3.	İl Göç Uzman Yardımcısı	2
4.	Psikolog	1
5.	Sosyal Çalışmacı	1
6.	Tercüman	2
7.	Gıda Mühendisi	1
8.	Temizlik Görevlileri	10
9.	Büro Personeli	1
10.	Teknik Personel	7
11.	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	1
12.	İç Güvenlik Görevlisi	75
13.	Şoför	1
TOPLAM		111

16. Merkez çalışanları arasında yer alan; 2 Tercüman (biri Rusça, biri Urduca), 1 Psikolog, 1 Gıda Mühendisi ve 2 Teknik Personel proje kapsamında görev yapmaktadır. Ayrıca ihtiyaç

olması halinde Kırklareli İl Göç İdaresi Müdürlüğü bünyesinde çalışan Arapça ve Farsça Tercümanlardan da yararlanılmaktadır.

17. Merkezde ayrıca, dış güvenliğin sağlanması görevi kapsamında 60 jandarma personeli görev yapmaktadır.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

18. Merkezde kalan özgürlüğünden mahrum bırakılanların sayısı, düzensiz göç hareketlerine bağlı olarak değişiklik gösterebilmekte olup ziyaret tarihinde Merkezde 907 özgürlüğünden mahrum bırakılan kişi bulunmaktadır. Tutulanların 615'i Afganistan, 107'si Suriye, 50'si Pakistan, 31'i Bangladeş, 24'ü Irak diğerleri ise Angola, Azerbaycan, Burkina Faso, Cezayir, Çin, Fas, Filistin, Fransa, Gana, Gürcistan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Mısır, Nepal, Özbekistan, Rusya, Somali, Tacikistan, Tunus, Yemen uyrukludur. Uyruk dağılımı incelendiğinde 27 farklı uyruktan barınan bulunmakta olup yabancıların büyük bir çoğunluğunu Afganistan uyruklu kişiler oluşturmaktadır.

19. Merkezde ziyaret tarihinde; 19 kadın, 12 çocuk ve 2 engelli bulunmaktadır.

20. Merkezde hamile veya emziren kadın ile refakatsiz çocuk bulunmamaktadır.

21. Merkezde, ziyaret tarihi itibarıyla YTS olduğundan şüphelenilen 76 kişi bulunmaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. MERKEZE KABUL, YERLEŞTİRME VE TAHLİYE

22. Merkeze getirilen yabancı, kendisi hakkında daha önce resmi kurumlar tarafından düzenlenen belgeler (yakalama olay tutanağı, üst arama tutanağı, ifade alma tutanağı, göçmen kimlik bilgi formu, AFİS kayıtları, UYAP sorgu sonuç kaydı, idari yaptırım karar tutanağı, adli suçlar için savcı görüşme tutanağı, darp-cebir raporu, cezaevi tahliye yazısı, izinsiz çalışma varsa tespit tutanağı, fuhuş veya konsomasyon sebebiyle yakalama evrakları) kontrol edildikten sonra Merkeze alınmaktadır.

23. Merkeze alınan yabancılar, cinsiyet durumu gözetilerek (kadınlara kadın, erkeklere erkek) jandarma personeli ve Merkez güvenlik görevlileri tarafından aranmaktadır. Aramada kişilerin üzerlerinde ve eşyaları arasında Merkeze sokulması yasak eşyaların olup olmadığına bakıldığı ve üst arama tutanağı düzenlenerek yabancıya verildiği belirtilmiştir. Üst araması sırasında insan onuru ile bağdaşmayacak bir tutum veya davranışa ilişkin bir şikâyet alınmamış, görüşmeler sırasında da bu yönde bir tespit bulunulmamıştır.

24. Merkeze ilk girişte; yabancıların hassasiyet durumları da dâhil olmak üzere adı-soyadı, uyruğu, doğum tarihi, anne-baba adı gibi kimlik bilgileri ve biyometrik verileri ön değerlendirme formu doldurularak alındığı, bu işlemin akabinde kişilerin fotoğrafları çekilerek parmak izi sorgulamasının yapıldığı belirtilmiştir.
25. Yabancıların Merkeze kabul edilmesi süreciyle ilgili olarak öncelikle yabancı kişiyi sevk eden kurumun düzenlediği evrakların kontrol edildiği sonrasında ise yabancıların kimlik bilgilerinin düzenlenerek, emanetlerinin alındığı akabinde yabancıya nevresim takımı, havlu ve temizlik malzemeleri verilerek odasına yerleştirme işlemlerinin tamamlandığı bilgisi verilmiştir.
26. Merkeze kabulde kişilere ait değerli eşyaların Merkezin emanet odasında muhafaza edildiği ve emanete alınan eşyalara ilişkin formlar düzenlendiği, düzenlenen formun bir örneğinin idarede kaldığı bir örneğinin de yabancıya verildiği ifade edilmiştir. Emanet odasındaki kasalarda kilitleme mekanizması bulunmakta olup, oda yeterli sayıda kamerayla görüntülenmektedir. Görüşme yapılan yabancıardan biri, emanete alınan parasının kaybolduğu iddiasında bulunmuştur. İddiaya ilişkin Ziyaret Heyetinin yaptığı incelemede, söz konusu şahsın Merkeze kabulü sırasında üzerinde 600 Türk Lirası ve 100 Euro olduğunu belirten emanet alma tutanağı düzenlendiği, şahsın emanet kasadan para talebi sırasında paranın kasada olmadığı fark edildiği, bahse konu durumun Merkez İdaresi tarafından soruşturulduğu ancak paranın bulunamadığı ve İdarenin durumu bir tutanakla kayıt altına alıp olayı polise bildirdiği, şahsın ziyaret tarihinden 1 gün önce karakola gidip ifade verdiği tespit edilmiştir.
27. Yabancıların odalara yerleştirilmelerinde; cinsiyet ve engellilik durumu gibi hassasiyetleri ile aile ya da tek olması, refakatinde çocuk bulunup bulunmadığı, uyruğu gibi kriterlerin dikkate alındığı belirtilmiştir. Merkezde kadın ve erkek yabancıların ayrı bölümlerde tutulmasına özen gösterildiği, YTS şüphelisi ve/veya yüksek riskli gruptaki bireylerin diğer yabancılarla olan temasın en aza indirgenmesi için oda ve bloklarının farklı yerlerde konumlandırıldığı ancak yabancıların engellilik ve süreğen hastalık durumunun dikkate alınmadan odalara yerleştirildiği gözlemlenmiştir.
28. Yabancılarla yapılan görüşmelerde, personelin kendilerine, sahip oldukları haklara ilişkin herhangi bir bilgilendirmede bulunmadığı ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti de kişilerin genel olarak Merkezde tutulma nedenleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını gözlemlemiştir. Ancak Merkezde kabul işlemlerinin yapıldığı bölümde 6 farklı dilde (Farsça, Urduca,

Arapça, Rusça, Türkçe, İngilizce) bilgilendirme broşürleri ve adli yardım formları ile bekleme alanında bulunan televizyonlarda yabancı dillerde video kayıtları bulunduğu görülmüştür.

3.2. FİZİKSEL KOŞULLAR

- 29.** Merkezin ortak kullanım alanlarında; revir, yemekhane, kantin, havalandırma alanları, kapalı spor salonu, kapalı çocuk oyun alanı, açık çocuk oyun alanı, derslik, küçük sinema salonu, büyük sinema salonu, sergi odası, konferans salonu, sosyal etkinlik odası, erkek ve kadın kuaför odaları, erkek ve kadın ibadet odaları, avukat görüşme odaları, müzik eğitimi için salon bulunmaktadır.
- 30.** Merkezin idari bölümleri ve yaşam alanları bloklar halinde 5 katta konumlandırılmıştır. Merkezde her katta 2 blok olmak üzere toplam da 10 blok bulunmaktadır.
- 31.** Blokların ortak alan olarak kullanılan bölümünde çamaşırhane, TV odası, mutfak, telefon görüşme odası bulunmaktadır.
- 32.** Merkezde yabancılara tahsis edilmiş 3'ü engelli odası olmak üzere toplam 126 adet oda bulunmaktadır. Odalar 28 metrekare ölçüye sahip olup, 6 kişi kalacak şekilde tasarlanmıştır. Odalarda banyo ve tuvalet mevcuttur. Odaların doğal ışık aldığı ancak çoğu odanın oldukça kirli olduğu ve içlerinde haşereler bulunduğu gözlemlenmiştir. Görüşme yapılan yabancıların büyük çoğunluğu, odaların üç ayda bir temizlendiği, nevresim, battaniye ve yastıkların yıkanmadığı şikâyetinde bulunmuştur. Görüşmeler sırasında çok sayıda yabancıların el ve ayaklarında yaralar olduğu görülmüştür.
- 33.** Merkezde, ayrıca 4 adet ilgi odası² bulunmaktadır.
- 34.** İlgi odalarında yapılan incelemede odaların temiz olmadığı, tuvalet kısmından ağır bir kokunun geldiği, yerlerin yumuşak malzeme ile kaplı olmadığı, kapı ve duvarlardaki yumuşak malzemenin ise yer yer söküldüğü görülmüştür.
- 35.** Merkez kapasitesi ile mevcut yabancı sayısı değerlendirildiğinde bazı odalarda kalabalıklaşma sorununun olduğu, yerde yatan yabancıların bulunduğu, bazı yabancıların ranzasında sünger yatak bulunmadığı, ayrıca birçok yatakta nevresim ve yastık bulunmadığı görülmüştür. Odalarda her yabancıların kişisel eşyalarını koyabileceği dolaplar mevcuttur.

² Merkezde kalan yabancıların öfke/kriz anında kendilerine ve bir başkasına zarar verme durumunda geçici olarak tutuldukları odalardır.

36. Merkezin fiziksel koşulları incelendiğinde, 2016 yılı Nisan ayında açılması sebebiyle binanın fiziki durumunun genel olarak iyi olduğu görülmüştür.
37. Yabancıların barındığı blok ve katların 2020 yılında boyandığı, bununla birlikte yabancıların kaldıkları odaların pencerelerine demir korkuluklar takıldığı ve 2022 yılında da Merkezin yangın sisteminin değiştirildiği bilgisi verilmiştir.
38. Merkezin koridor ve ortak alanlarının temiz, aydınlık, ferah ve yeteri genişlikte olduğu tespit edilmiştir.
39. Odaların havalandırılması, pencerelerin açılması suretiyle; ısınma ise doğalgaz ile çalışan kalorifer sistemiyle sağlanmaktadır.
40. Odalarda acil durum butonları bulunmamakta, acil durumlarda kattaki güvenlik görevlisiyle iletişim kurulmaktadır.
41. Merkezde, ortak kullanım alanında bulunan mutfaklarda ve odalarda sıcak suya erişimin süresiz olduğu, bu konuda herhangi bir şikâyet olmadığı görülmüştür.
42. Merkezdeki engelli odaları, engelli barınanlar da düşünülerek tasarlanmıştır. Engelli odalarında tuvalet ve banyolarda tutunma barları olduğu ve tuvaletlerin klozet tuvalet şeklinde olduğu görülmüştür.
43. Merkezde havalandırma alanlarının geniş olduğu, alanlardan birinde çocuklar için oyun parkı, yetişkinler için ise spor aletlerinin bulunduğu, diğer alanda ise futbol oynanmasına imkan verecek ekipman bulunduğu görülmüştür.
44. Merkez İdaresi, taleplerine uygun olarak yabancılarla kıyafet sağladıkları, ayrıca Kızılay ve Uluslararası Göç Örgütü tarafından yabancılarla kıyafet, hijyen kiti gibi yardımların yapıldığı ve yardım malzemelerinin depolara konulduğu bilgisini vermiştir. Ziyaret Heyetinin depolarda yaptığı incelemede, hijyen malzemelerinin, kantin ürünlerinin, kıyafetlerin, oyuncak ve kırtasiye ürünlerinin ayrı depolarda muhafaza edildiği, depoların temiz ve düzenli olduğu gözlemlenmiştir.
45. Her katta, yabancıların çamaşırlarını yıkayabilecekleri çamaşır makineleri bulunmaktadır. Merkezde ayrıca sanayi tipi çamaşır makineleri de bulunmaktadır. Merkez İdaresi yabancıların kişisel eşyalarını katlarda bulunan çamaşır makinelerinde yıkadıklarını, battaniye nevresim gibi eşyaların ise sanayi tipi makinelerde yıkandığını belirtmiştir. Görüşme yapılan yabancılar, Merkez İdaresinin çamaşırları için kendilerine deterjan sağladığını ve kişisel eşyalarını katlardaki makinelerde yıkadıklarını ifade etmiştir.

46. Ziyaret sırasında, odalardaki lambaların açık olduğu ve bazı lambaların da bozuk olduğu görülmüştür. Görüşme yapılan yabancılar, lambaların hiç kapatılmadığını, Merkezin etrafında çeltik tarlaları bulunduğunu bu yüzden etrafta sivrisinek varlığının oldukça yoğun olduğunu, gece sıcaklıklarının yüksek olması dolayısıyla açık bırakılan pencerelerden yanan lambaların da artırıcı etkisiyle içeriye sivrisinek dolduğunu ifade etmişlerdir.
47. Merkezin günlük olarak temizliğinin temizlik personeline yapıldığı, verilen temizlik hizmetinin odalar, tuvalet ve banyolar, ortak alanlar ile koridorların temizliğinden oluştuğu ifade edilmiştir. Kendileri ile görüşme yapılan kişiler de odaları ve katlarının temizliğinin Merkez görevlilerince gerçekleştirildiğini doğrulamış kendilerinin de zaman zaman temizlik yaptıklarını belirtmişlerdir.

3.3. YÖNETİM VE UYGULAMALAR

48. Yabancıların kamu malına zarar vermesi, kavgaya karışması, Merkezdeki güven ve huzuru bozması gibi durumlarda adli kolluğa bildirildiği ve gerekli takibatın adli makamlarca yürütüldüğü ifade edilmiştir.
49. Son 1 yıl içinde 3591 yabancıların sınır dışı işlemlerinin gerçekleştirildiği, gönüllü geri dönüş kapsamında geçici koruma statüsünde bulunan Suriye uyruklu 4 yabancı ile uluslararası koruma statüsünde bulunan İran ve Afganistan uyruklu 89 yabancıların başka bir ülkeye gönderildiği; 270 yabancı ile insan ticareti mülakatı gerçekleştirilerek 4 yabancıya insan ticareti mağduru tespiti konulduğu bilgisi verilmiştir.
50. Yabancılar mevsimsel durumlara uygun, nevresim, battaniye, gibi malzemeler; kıyafet, ile kişisel bakım ve hijyen (diş fırçası, diş macunu, sabun, şampuan, cımbız, tırnak makası, iç çamaşırı, çocuk ve kadın pedi, maske, el dezenfektanı, tıraş bıçağı) ürünlerinin ücretsiz bir şekilde dağıtımının yapıldığı; kıyafeti olmayanların kıyafet ihtiyacının muhakkak karşılandığı ve verilen kıyafetlerin geri alınmadığı belirtilmiştir. Ancak yapılan gözlem ve görüşmelerde, bazı yabancıların kıyafetinin yırtık olduğu ve bazılarının da yakalanma anındaki kıyafeti haricinde ikinci bir kıyafetinin bulunmadığı, bazılarının diş macunu, diş fırçası ve şampuanının olmadığı görülmüştür.
51. Merkez İdaresi, düzensiz göçmen kapsamında idari gözetimi devam eden yabancıların Merkezde ortalama 2 ila 30 günlük süreler aralığında; YTS kapsamında idari gözetimi devam eden yabancıların ise 4 ila 6 aylık süreler aralığında kaldığı bilgisini vermiştir.

52. Merkeze ailesi ile birlikte kabulü yapılan çocukların, psiko-sosyal gelişimlerini destekleyecek oyun odaları bulunmaktadır. Oda zemini yumuşak malzeme ile kaplanmış ve odada oyuncak ve etkinlik yapılabilecek diğer malzemelerin bulunduğu görülmüştür. Çocukların süt ve bez ihtiyaçlarının Merkez tarafından, oyuncaklarının temininin ise Göç İdaresi Başkanlığı, Merkez İdaresi ve sivil toplum kuruluşları tarafından sağlandığı belirtilmiştir.
53. Birebir gerçekleştirilen görüşmelerde, bazı yabancılar, tırnak kesimi için Merkez İdaresinin ayda 2 defa tırnak makası dağıttıklarını, bu dağıtım sıklığının yeterli olmadığını dolayısıyla tırnak makası dağıtım sıklığının artması talebinde bulunmuşlardır. Söz konusu talep Ziyaret Heyeti tarafından Merkez idaresine iletilmiş ve İdare de talebi olumlu karşılayıp ihtiyacın giderileceğini belirtmiştir.

3.4. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ, DİSİPLİN VE ŞİKÂYET MEKANİZMALARI

54. Merkez İdaresi, yabancıların dilek ve şikâyetlerini kat koridorlarında bulunan dilek ve şikâyet kutuları aracılığıyla yazılı bir şekilde ya da katlarda bulunan güvenlik görevlileri aracılığıyla sözlü olarak doğrudan Merkez İdaresine ilettikleri, taleplerin haftalık olarak Yönetim ve Destek Hizmetleri Çalışma Grup Başkanlığı Ön Bürosu tarafından kontrol edilip cevaplandırıldığı bilgisini vermiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancıların büyük bir bölümü, dilek ve şikâyet kutularının işlevleri konusunda herhangi bir bilgilerinin olmadığını belirtmiştir.
55. Merkez İdaresi, son 5 yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla ilgili 2 başvuru olduğu, söz konusu iddiaların adli ve idari makamlarca soruşturulduğu, yapılan soruşturmalar neticesinde ilk olayla ilgili bir güvenlik görevlisine 2 günlük yevmiye cezası verildiği, diğer olayla ilgili ise idari soruşturmanın devam ettiği adli soruşturmanın ise sonuçlandığı, adli soruşturma sonucunda bazı güvenlik görevlilerine para cezası verildiği bilgisini paylaşmıştır.
56. Yapılan görüşmelerde, yabancılar genel olarak Merkez yönetimi ve personelin tutumundan memnun olduğunu ifade etmiştir. Görüşmeler sırasında bazı yabancıların vücutlarının muhtelif yerlerinde dövülme ve coplanmaya bağlı izlerin olduğu ve bir yabancıların da ayağının alçıya alındığı gözlemlenince söz konusu kişilerle özel görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde yabancılar, Bulgaristan sınırını geçmeye çalıştıkları sırada, Bulgaristan

güvenlik güçleri tarafından yakalandıklarını ve dövülerek Türkiye tarafına geri gönderildiklerini, vücuttaki yara izlerinin de dövme olayı esnasında meydana geldiğini belirtmişlerdir.

57. Merkezde yabancılara yönelik disiplin cezası uygulamasının olmadığı, ilgi odasının da çok sık kullanılmadığı ifade edilmiştir. Merkez İdaresi, öfke/kriz anında kendilerine ve bir başkasına zarar verme eğilimi gösteren yabancıların önlem amaçlı 4 saatle sınırlı olmak üzere ilgi odasına koyulduğu, son 1 yıl içinde ilgi odasına yerleştirilen yabancı sayısının 17 olduğu bilgisini vermiştir. Yapılan incelemede, ilgi odası kayıtlarının düzenli olarak tutulduğu tespit edilmiştir.
58. Yabancıların avukatlarıyla görüşebileceği 12 oda bulunmaktadır. 2022 yılında ziyaret gününe kadar; 332 avukat, 564 yabancı ile görüşme gerçekleştirmiştir. Merkezde yabancılarla görüşmek isteyen avukatların görüşme talepleri ve dosya inceleme taleplerinin karşılanmaya çalışıldığı, görüşme talebinde bulunan avukatlardan vekâletname talep edildiği avukatların mesai saatleri içerisinde merkeze ziyaret gerçekleştirebildiği belirtilmiştir.
59. Avukat görüşme kayıtlarının düzgün tutulduğu; kayıtlarda, görüşen yabancıların ismi, uyruğu ve imzası ile görüşmeyi yapan avukatın ismi, baro sicil numarası ve imzasının yer aldığı görülmüştür. Ziyaret sırasında Merkezde bulunan avukatlarla da görüşme yapılmış, avukatlar kuruma girişte veya müvekkilleriyle görüşmede herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını ifade etmiştir.

3.5. SAĞLIK VE PSİKO-SOSYAL HİZMETLER

60. Merkez sağlık biriminde bir doktor ve iki hemşirenin İl Sağlık Müdürlüğü tarafından haftalık olarak görevlendirildiği, doktor ve hemşirelerin sadece hafta içi mesai saatlerinde sağlık hizmeti sunduğu bilgisi verilmiştir. Merkez İdaresi, sağlık çalışanlarının yetersiz olduğunu, hafta içi akşam saatleri ile hafta sonu da sağlık çalışanlarına ihtiyaçlarının olduğunu belirtmiştir.
61. Ziyaret sırasında, hemşirelerin haftalık olarak dönüşümlü çalıştıkları, doktorun farklı bir yerde daha görevlendirilmiş olmasından kaynaklı sürekli olarak Merkezde bulunmadığı, Merkezde bulunduğu süre içerisinde yabancıların bulunduğu odalara çıkmadığı, sadece güvenlik personeli tarafından revire getirilen hastaları muayene ettiği anlaşılmıştır.

- 62.** Merkez İdaresi, yabancıların sağlık hizmeti taleplerini katlardaki güvenlik görevlilerine sözlü olarak bildirdikleri, güvenlik görevlilerinin telsiz aracılığıyla doktora haber verdiği ve doktorun görüşmek istediği yabancıyı telsiz aracılığıyla güvenlik görevlisine bildirdiği bilgisini vermiştir. Görüşme yapılan yabancılar muayene taleplerinin karşılanmasında sorunlar yaşadıkları, etkili bir sağlık hizmeti alamadıkları şikâyetinde bulunmuşlardır. Ziyaret sırasında odalarda, çok sayıda acil muayene olması gereken hasta olduğu (bir yabancının ayağının sargıda olduğu ve şiştiği, bir hastanın yüksek ateş içerisinde yatakta olduğu, bir hastanın vücudunda yanıklar olduğu, çoğu hastanın vücudunda kaşıntı kaynaklı yaralar olduğu), doktorun bu hastalardan haberdar olmadığı tespit edilmiştir. Doktorla yapılan görüşmede doktor, aile sağlık merkezinde de görevli olduğundan ciddi bir yoğunluğunun olduğunu ve sürekli Merkezde bulunamadığını, Merkezde bulunduğu zamanlarda da odalara çıkmadığını ve yalnızca güvenlik personelinin getirdiği hastaları muayene ettiğini belirtmiştir.
- 63.** Ziyaret Heyetinin revirde yaptığı incelemede, kullanılabilir malzemeler arasında son kullanma tarihi geçmiş ilaç ve şeker çubuklarının bulunduğu, ilk muayene için gerekli olan tıbbi ekipmanlarda eksiklikler olduğu, laringoskop³ cihazında pil olmadığı, ateş ölçer cihazının çalışmadığı, tıbbi aletlerin kalibrasyon işlemlerinin yapılmamış olduğu, revirde genel bir temizlik ve düzen sorunun bulunduğu tespit edilmiştir.
- 64.** Doktor tarafından yapılan işlemler ve hastaneye sevk talebi bulunan yabancılar hakkında yapılan tüm işlemlerin revir defterine işlendiği ve kayıtların düzenli bir biçimde tutulduğu görülmüştür.
- 65.** Merkeze ait hususi bir ambulansın bulunmadığı, mesai saatleri içinde acil bir vaka olması durumunda doktor ve hemşireler tarafından müdahale edildiği, mesai saatleri dışında acil bir vaka olması durumunda ise ambulans çağrıldığı ifade edilmiştir.
- 66.** Merkezde, biri 2019 yılında kalp krizinden, diğeri de 2020 yılında intihardan olmak üzere iki ölüm olayı gerçekleşmiştir.
- 67.** Merkezde, ülkemizde ilk COVID-19 vakasının görüldüğü tarihten itibaren 223 kişide COVID-19 vakası görüldüğü ancak COVID-19 pandemisi kaynaklı herhangi bir ölüm vakası yaşanmadığı ifade edilmiştir.

³ Gırtlak (larenks) kısmının görülmesini ve hava yolu açılmasını sağlayan, görünüşü çekiç aletini andıran, tıbbi cihazdır.

68. COVID-19 vakası dışında ziyaret tarihine kadar Merkezde bulaşıcı hastalık olarak uyuz vakasının yaşandığı, hasta olanlara ilaç tedavisi uygulandığı ve ilaçlama yapıldığı ifade edilmiştir. Buna ek olarak Merkez İdaresinin talebi üzerine, Kırklareli İl Sağlık Müdürlüğü tarafından 29.08.2022 tarihinde poliklinik muayenesi yapmak üzere, içerisinde cildiye uzmanının da olduğu dört doktorun görevlendirilmesinin yapıldığı tespit edilmiştir.
69. Psiko-sosyal ve destek hizmetleri bürosunda görevli sosyal çalışmacı ve psikolog aracılığıyla yabancılar ile görüşmeler yapılarak dilek, şikâyet ve taleplerin idareye iletildiği belirtilmiş olup, Merkez İdaresince psikolojik desteğe ihtiyacı olanlara yetkinlik sınırları içerisinde psikolojik destek sağlandığı ve yabancıların doldurdukları ön değerlendirme formları aracılığıyla takip edildiği görülmüştür. Yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde, yabancılar psikolog ve sosyal çalışmacı ile istedikleri zaman görüşme yapabildiklerini ve kurulan iletişimden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

3.6. BESLENME

70. Merkezde yemekhane bulunmakta olup yemekhanede 1 gıda mühendisi çalışmaktadır.
71. Merkezde kalan yabancıların yemek ihtiyacı, sabah, öğle ve akşam yemeği olmak üzere 3 öğün şeklinde hizmet alım yöntemi ile karşılanmaktadır.
72. Yabancılar yemekhaneyi katlara göre sırayla kullanmaktadır. Yemekhane girişinde lavabo ve sabunluk sistemi bulunduğu ve yemekhanenin genel olarak temiz olduğu gözlemlenmiştir.
73. Görüşme yapılan yabancıların büyük bir bölümü, hep aynı yemeklerin çıktığını ve yemeklerin lezzetli olmadığını ifade etmiştir. Ziyaret Heyeti inceleme sırasında öğle yemeğini Kurum personeli ve yabancılarla birlikte yemiş, yemeklerin 4 çeşit olarak sunulduğu, yemeklerin lezzeti, kalitesi ve doyuruculuğunun yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Heyetin ayrıca geçmişe dönük yemek listelerinde yaptığı incelemede, yemek menülerinin çeşitlilik konusunda zengin olduğu görülmüştür.
74. Merkez İdaresi, yemek numunelerinin uygun koşullarda 72 saat muhafaza edildiğini belirtmiş ancak Heyetimizce yapılan incelemede yemek numunelerinin düzenli olarak tutulmadığı tespit edilmiştir.
75. Yabancıların içme suyu ihtiyacı her öğünde kişi başına bir adet dağıtılan 0,5 litrelik pet su şişeleri ve koridorlardaki hazır su sebilleri ile sağlanmaktadır. Ayrıca, Merkez İdaresinin talebi üzerine İl Sağlık Müdürlüğü görevlilerince 05.10.2022 tarihinde Kurumda kullanılan

suyun analizi yapılmış ve suyun 25730 sayılı İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğe uygun olduğu ve içilebilir olduğu tespit edilmiştir.

76. Özel beslenme ihtiyacı olan (alerji, şeker hastalığı, tansiyon hastalığı vb. durumlar) 50 yabancı için durumlarına uygun yemekler hazırlandığı bilgisi verilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar, özel beslenme ihtiyacı olan kişilere yönelik taleplerine uygun diyet yemekleri hazırlandığını ifade etmişlerdir.
77. Merkez İdaresi, kantinin ihale usulü ile Milli Emlak tarafından kiralandığı ve kantinde yer alan ürün kalemlerinin mevzuatın izin verdiği ürünler olduğu bilgisini vermiştir. Ziyaret Heyetinin kantinde yaptığı incelemede, kantin fiyatları piyasa şartlarına göre makul bulunmuş ve son kullanma tarihi geçmiş ürüne rastlanmamıştır.

3.7. SOSYAL FAALİYETLER, GÜNLÜK YAŞAM VE DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM

78. Merkez kütüphanesinde Arapça, İngilizce, Farsça ve İngilizce Türkçe dillerinde toplamda 600 kitap bulunmaktadır. Kütüphanede farklı yaş gruplarına hitap eden türde kitaplar mevcuttur. Merkez İdaresi, yabancıların haftanın iki günü psiko-sosyal servis personelleri eşliğinde kütüphaneyi kullanabildiği ve odalarına kitap çıkarabildiği bilgisini vermiştir. Merkezdeki personel eksikliğinden dolayı kütüphanedeki işlemlerin sosyal çalışmacı ve psikolog tarafından takip edildiği anlaşılmıştır.
79. Merkezde yetişkinlere ve çocuklara yönelik Türkçe okuma yazma kursu düzenlenmektedir. Merkez İdaresi, ayrıca yabancılar için el sanatları kursları düzenlendiği, çocuklara ve yetişkinlere ikram eşliğinde film izlettirildiği, yabancıların kendi ülke bayramlarında etkinlikler düzenledikleri bilgisini paylaşmıştır.
80. Yabancılar için sabah, öğle ve akşam olmak üzere günde 3 defa 45 dakika havalandırma alanında bulunma imkânı sağlanmaktadır. Kendileri ile görüşme yapılan kişiler, gün içerisinde 3 defa havalandırma alanlarına çıktıklarını ve spor salonlarını kullandıklarını belirtmişlerdir.
81. Merkezde çocuk oyun odaları bulunmaktadır. Çocuk oyun odalarında, top havuzu, trambolin park, tırmanma duvarı, oyun minderleri, abaküsler, boyama kitapları, boya kalemleri gibi aktivite araçlarının olduğu görülmüş olup çocukların bu alana anne-baba refakatinde getirildiği ve psikolog eşliğinde aktivite yapıldığı ifade edilmiştir.
82. Merkezde toplam 21 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Merkez İdaresi telefonla ilgili talebin yoğun olduğunu bu yüzden de 13 ankesörlü telefon talebinde daha bulduklarını

belirtmiştir. Yabancıların yakınlarıyla telefon görüşmelerinin Göç İdaresi Başkanlığı tarafından ücretsiz dağıtılan telefon kartlarıyla sağlandığı ve söz konusu kartların ücret karşılığında kantinden de temin edilebildiği, YTS kapsamında olan yabancılara haftada 3 kez 30'ar dakika telefonla görüşme hakkı tanındığı, diğer yabancıların ise her gün görüşme imkanlarının olduğu bilgisi verilmiştir, Kendileri ile görüşme yapılan yabancılar, kendi imkânları ile telefon kartı alabildiklerini, maddi olanakları yeterli olmayan kişilerin ise Merkez tarafından verilen telefon kartlarını kullanabildiklerini, telefonla görüşme sürelerinin 2 günde bir 20 dakika şeklinde olduğunu belirtmiştir.

- 83.** Merkezde, yabancıların ziyaretçiler ile görüşebilecekleri 1 adet görüşme odası bulunmaktadır. Yabancıların 3. dereceye kadar kan hısımları ve 2. dereceye kadar kayın hısımlarıyla görüşebildikleri, bunun yanı sıra yabancıların adı, soyadı, telefon numarası ve adresini bildirdiği ziyaretçileri ile de Merkez Müdürünün izni ile görüşebildiği, ziyaret sürelerinin 30 dakika ile sınırlı olduğu bu sürenin Merkez Müdürünün uygun görmesiyle 1 saate kadar uzatılabileceği ifade edilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar, ziyaretçileriyle görüşme konusunda herhangi bir engel veya sorunla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

3.8. GÜVENLİK

- 84.** Merkez İdaresi; ziyaret tarihine kadar Merkezde 1 isyan girişimi ve 3 ayrı firar olayı gerçekleştiği bilgisini vermiştir. Firar olaylarına karşı Merkezin dış çevresi 4,5 metre yükseklikte dikenli tellerle kaplanmıştır.
- 85.** Güvenliğin sağlanmasına ve firarın önlenmesine yönelik olarak, biri vardiya değişimi sırasında, biri öğle yemeğinde, biri de akşam yemeğinde olmak üzere günde 3 sayım yapılmaktadır. Buna ek olarak jandarma ve özel güvenlik personelinin katılımıyla ayda 1 defa da genel arama yapılmaktadır
- 86.** Merkezde toplamda 258 adet güvenlik kamerasının olduğu; kameraların koridorlar, oda girişleri, depolar, havalandırma alanları, kapalı spor salonu, ortak alanlar ile bina etrafını izlediği, odalarda kamera olmadığı; kamera kayıtlarının geriye dönük 4 ila 6 ay süreyle izlenebildiği gözlemlenmiştir. Merkezdeki kameraların bazılarının bozuk olduğu görülmüş olup söz konusu duruma ilişkin yapılan incelemede, Merkez İdaresinin bozuk kameralar için Kırklareli İl Özel İdaresine maliyet hesaplama talebini belirten resmi bir yazı yazdığı ve gelen cevabı Göç İdaresi Başkanlığına iletildiği ayrıca kameraların onarımı için de

Kırklareli İl Göç İdaresi Müdürlüğüne de resmi bir yazı yazdığı ancak sorunun giderilmediği tespit edilmiştir.

87. Görevli personel tarafından vardiya esasına göre kamera odasında izleme yapılmaktadır.
88. Herhangi bir elektrik kesintisine karşı kesintisiz güç kaynakları (UPS) ve jeneratör devreye girmektedir. Diğer olumsuz durumlara karşı kamera odasında bulunan görevli personelin anlık izleme sonucu çıkan olumsuz durumları teknik personele bildirdiği ifade edilmiştir.
89. Doğal afet, yangın, isyan gibi çıkabilecek olaylara ilişkin Merkezin müdahale planı bulunduğu; Merkez bünyesinde çalışır durumda yangın alarm sistemi ve yangın merdiveni olduğu görülmüştür.

4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

4.1. DEĞERLENDİRME

90. TİHEK'in ulusal önleme mekanizması kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresince Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, yabancılarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve talep edilen bilgi ve belgelere erişimi vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliği ve açık tutumları Ziyaret Heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

4.2. TAVSİYELER

4.2.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

91. Merkeze kabulü sağlanan her yabancıya temiz, iyi durumda ve temizliği korumaya yetecek sıklıkta değiştirilen, yeterli büyüklükte ve sayıda yatak takımı ve ayrı bir yatak sağlanması,⁴
92. Yabancıların emanete alınan eşyalarının korunmasına yönelik gerekli bütün tedbirlerin alınması,

⁴ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (AIÖK) Gözetim Altında Tutulan Yasa Dışı Göçmenler, CPT/Inf(2017)3, s. 4. **Uzun süreli (24 saatin üzerinde) kalışlar için uygun fiziki koşullar:** "Bütün tutulanlara, bir karyola ya da divan ve temiz bir döşek ve temiz çarşaf sağlanmalı".

93. Yabancılara Merkeze ilk gelişlerinden itibaren tutulma sebepleri, tahmini kalış süreleri, hakları ve yükümlülükleri, merkezdeki şikâyet prosedürleri konusunda sözlü bir biçimde anlayabilecekleri bir dilde⁵ sistematik ve programa bağlı olarak bilgilendirme yapılması,
94. Yabancıların tutulduğu odaların ve ortak alanların düzenli olarak haşerata karşı ilaçlanması, odaların temizliğinin daha sık aralıklarla yapılması, yabancıların el ve ayaklarında görülen yaraların doktor tarafından tetkik ettirilip, tedavi ettirilmesi,
95. Işığın 24 saat boyunca açık kalması uygulamasına özellikle uyku saatleri sırasında son verilmesi ve bozuk oda lambalarının tamir ettirilmesi,
96. Kıyafet ihtiyacı olabilecek yabancıların tespitine yönelik işlemlerin devamlı surette yapılması,
97. Yabancıların talepleri kapsamında kişisel hijyen malzeme eksikliği olan yabancıların taleplerinin karşılanması,⁶
98. Her öğün yemeğe ilişkin şahit numunelerinin düzenli olarak alınması ve 72 saat uygun koşullarda saklanması,⁷
99. Arızalı kameraların tamir edilerek çalışır hale getirilmesi,
100. İlgi odalarının temizliğinin daha sık yapılarak odalardaki kötü kokunun giderilmesi, oda duvar ve kapılarında sökülmüş halde olan yumuşak malzemelerin onarılması, oda zeminlerinin yumuşak malzemeyle kaplanması,
101. Kütüphanedeki işlemleri düzenli olarak takip edecek bir personelin görevlendirilmesinin yapılması; ayrıca Merkezde bulunan yabancıların büyük bir bölümünün Afganistan ve Pakistan uyruklu kişilerin oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda kütüphanede Peştuca ve Urduca dillerinde kitaplar bulundurulması,

⁵ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 7. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf(97)10 para. 30: "Göç nedeniyle gözetim altında tutulan kişiler, özgürlüklerinden mahrum edilmiş diğer kişiler gibi, gözetim altına alınmalarından itibaren istedikleri bir kişiyi durumlarından haberdar edebilmeli ve bir avukat ve doktorla temasa geçebilmelidir. Ayrıca gecikme olmaksızın ve anladıkları bir dilde, hakları ve uygulanacak prosedür hakkında kendilerine tam bilgilendirilmelidirler".

⁶ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (AİÖK) Gözetim Altında Tutulan Yasa Dışı Göçmenler, CPT/Inf(2017)3, s. 4. **Uzun süreli (24 saatin üzerinde) kalışlar için uygun fiziki koşullar:** "Bütün tutulanlara düzenli aralıklarla ücretsiz bir temel temizlik seti (yeterli miktarda sabun, çamaşır deterjanı, tuvalet kâğıdı, şampuan, tıraş malzemeleri ve diş macunu ve diş fırçası) verilmeli".

⁷ Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Resmi Numune Alma Prosedürü: Genel Hükümler (ç) bendi: "Kamu-özel kurum ve kuruluşları ile mahallinde üretilerek toplu tüketime sunan gıda işletmesi ve yemek fabrikaları, ürettiği yemek partisinin her çeşidinden alınan bir örneği yetmiş iki (72) saat uygun koşullarda saklamakla yükümlüdür. Üründen alınacak örnek miktarının, analiz için yeterli miktarda olması gerekir. Alınması önerilen örnek miktarı iki yüz elli (250) gramdır."

102. Eğitim-öğretim ve kültürel faaliyet sayılarının artırılması,
103. Engelli veya süregen hastalığı bulunan kişilerin engelli odalarına yerleştirilmesi,
104. Tıbbi cihazların düzenli olarak gözden geçirilerek tespit edilen eksikliklerinin giderilmesi, kalibrasyon işlemlerinin düzenli olarak yaptırılması, revirdeki ilaç ve diğer ürünlerin son kullanma tarihlerinin sık aralıklarla kontrol edilmesi ve son kullanma tarihi geçen ürünlerin kullanılmaması, revir temizliğine ve düzenine dikkat edilmesi,
105. Uyuz salgınına yakalanan yabancıların tedavilerinin gecikmeksizin yapılması, hastalığın yayılmasının önlenmesi için gerekli bütün tedbirlerin alınması, buna ek olarak yabancıların kişisel eşyaları da dâhil battaniye nevresim ve yastık kılıflarının sık aralıklarla yıkanması,

4.2.2. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler

106. Merkezde kapasitenin üzerinde yabancı bulunduğu kalabalıklaşma sorununun çözümüne yönelik çalışmalar yapılması,
107. Merkez kapasitesinin yüksek olduğu ve Merkezin kapasitesinin üzerinde yabancı barındırdığı göz önünde bulundurulduğunda, Merkezde ihtiyaç duyulan personel sayısının il göç uzman yardımcısı, güvenlik görevlisi, teknik personel, psikolog ve kütüphaneciyi içerecek şekilde artırılması,

4.2.3. Kırklareli İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

108. İl Sağlık Müdürlüğü tarafından geçici görevlendirme ile gelen doktorun Merkezde bulunma sıklığının artırılması; doktorun hastaların sağlık ihtiyaçlarının tespiti ve tedavi için bütün gerekli tedbirleri alması, acil ve olağan muayene durumuna bakılmaksızın tüm hasta yabancıların sağlık hizmetine erişim taleplerinin eksiksiz olarak karşılanması,⁸
109. Uzun süreli tedavisi devam eden hastaların tedavilerinin aksamaması ve mağdur olmamaları amacıyla haftalık olarak görevlendirilen ve bu nedenle değişen doktorların

⁸ Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onur kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 7. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf(97)10 para. 31 "Göç nedeniyle gözetim altında tutulanlar için hazırlanan bütün gözetim merkezlerinde tıbbi bakım imkânı bulunmalıdır. Bir kısmı geldikleri ülkelerde işkence gören veya başka tür kötü muameleye maruz kalan iltica başvurusunda bulunanların fiziksel ve psikolojik durumuna özel ilgi gösterilmelidir. Doktora erişim hakkı kapsamında, eğer gözetim altında bulunan kişi isterse, istediği doktor tarafından muayene edilme hakkı da bulunmalıdır; ancak böyle bir ikinci muayenenin ücretini gözetim altında bulunanın ödemesi beklenebilir."

tedavisi devam eden hastalara ilişkin hasta devir notu yönünde detaylı bir belge hazırlayarak sonraki doktorlara bırakması, hususları tavsiye edilmektedir.

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

03.03.2023

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : Pehlivanköy Geri Gönderme Merkezi Ziyaret Raporu
Karar Numarası : 2023/204

Ulusal Önleme Mekanizması görevi kapsamında alıkoyma yerlerine düzenli ve habersiz ziyaretler yapılmasının temel amacı; alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Yapılan ziyaretler aynı zamanda alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen dahil) değerlendirilmesini, sağlık bakımının yeterlilik ve uygunluğunun; insan haklarına ve kanuni güvencelere uyulmasını ve korunmasını, olası işkence ve diğer kötü muamele biçimlerinin izlenmesini ve tespit edilen hususların belgelenmesini gerektirir.

Ancak söz konusu raporda; alıkonanlar tarafından ifade edilen önemli iddialarla ilgili olarak Kurum yönetiminden bilgi istenmeden veya konuya ilişkin belgeler incelenmeden tespit ve tavsiyede bulunulduğu anlaşılmıştır. Söz konusu iddiaların gerçekliği, idare tarafından yapılan uygulama ve idari tedbirlerle ilgili herhangi bir inceleme ya da bilgi talebinde bulunulmadan, iddiaların doğru kabul edilerek hüküm verilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Kaldı ki Kurumumuz tarafından bu tür yerlere gerçekleştirilen daha önceki ziyaret raporlarında, alıkonanlar tarafında iddia edilen konulara ilişkin cezaevi yönetiminden bilgi alındıktan veya ilgili belgeler incelendikten sonra bir değerlendirmede bulunulmuş iken, bu rutin uygulamadan vazgeçildiği görülmüştür. Dolayısıyla sayın çoğunluğun kararına katılamıyorum.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi